

Didactische waaier blended learning

Hoe kun je als docent de zelfregulatie van studenten ontwikkelen met behulp van blended learning?

Als je wilt dat studenten regie nemen over hun leerproces, moet je ze dat ook leren. Maar hoe doe je dat? De didactische waaier biedt hiervoor handreikingen.

Doel

De didactische waaier beoogt het repertoire van mbo-docenten op het gebied van blended learning te verbreden, zodat het zelfregulerend vermogen van mbo-studenten vergroot.

Doelgroep

Mbo-docenten, en ook docenten in andere onderwijssectoren.

U kunt de waaier hier vinden: <https://coplerenenict.nl/instrumenten/didactische-waaier/>

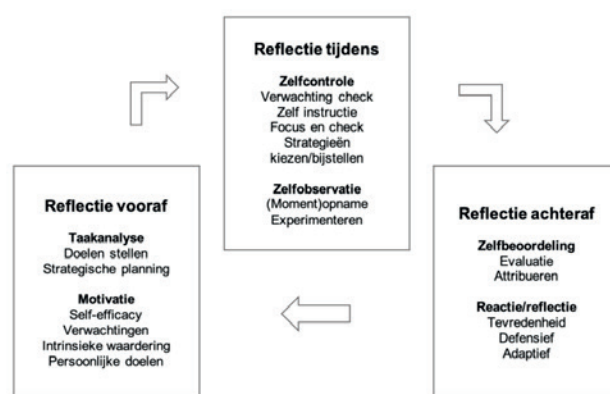
Theorie

De ontwikkelaars hebben gebruik gemaakt van een bewerking van het model van Zimmerman voor zelfregulatie. Dit model toont een cyclisch proces dat de student doorloopt bij zelfregulatie. Zimmerman onderscheidt drie fasen in het model: de fase waarin de student vooruit denkt, de uitvoeringsfase en de fase van zelfreflectie. De ontwikkelaars hanteren een andere benaming voor deze fasen, te weten: reflectie vooraf, reflectie tijdens en reflectie achteraf. In de didactische waaier wordt aan deze drie fasen gerefereerd.

Tijdens de fase van reflectie vooraf maakt de student een analyse van de uit te voeren taak, stelt hij zichzelf korte termijn doelen en bedenkt hij met behulp van welke strategieën hij deze doelen kan bereiken. In deze fase motiveert de student zichzelf voor de taak. De motivatie van de student is afhankelijk van het vertrouwen dat de student heeft in zijn eigen kunnen (self-efficacy), zijn verwachtingen omtrent het wel of niet goed kunnen uitvoeren van de taak, het belang dat de student hecht aan de taak en het persoonlijke doel van de student (wil hij de stof graag beheersen, wil hij het beter kunnen dan anderen of doet hij het omdat anderen het van hem vragen?).

In de fase van reflectie tijdens voert de student de taak uit. Tijdens deze fase voert de student de strategieën en de planning uit die hij in de vorige fase heeft bedacht. De student voert in deze fase controlerende handelingen uit. Dit doet de student door te checken of zijn verwachtingen uitkomen, door zichzelf instructie te geven, door zijn aandacht te focussen op de taak en door zijn strategieën bij te stellen. De student voert ook activiteiten gericht op zelfobservatie uit. Hij evalueert hoe hij bezig is en doet kleine experimenten om na te gaan of andere manieren misschien effectiever zijn.

In de fase van reflectie achteraf beoordeelt de student zijn eigen resultaten, door ze te vergelijken met een meetlat of met de resultaten van anderen (zelfbeoordeling). Ook gaat de student na waarom hij de taak wel of niet goed heeft uitgevoerd. De student kan in deze fase zijn eigen succes of falen attribueren aan zijn eigen beperkte capaciteiten (ik kan het niet) of aan omstandigheden die hij kan controleren, bijvoorbeeld zijn eigen inspanningen of de strategieën die hij heeft gebruikt (ik had beter mijn best moeten doen of het op een andere manier moeten aanpakken). De student heeft in deze fase een zelfreactie op zijn beoordeling van het resultaat. Dit kan er een zijn van tevredenheid (de student is gemotiveerd om verder te gaan), van adaptie (de student past zijn strategieën aan) of een defensieve reactie (de student gaat deze situatie in het vervolg uit de weg).

Figuur 5.1: Bewerking van het model van Zimmerman (2002). Bron: blog van Ashwin Brouwer op 13 september 2020.

Didactische waaier blended learning

De didactische waaier blended learning biedt docenten in het mbo een overzicht van en handreikingen bij werkvormen en zestien digitale tools of websites die zij kunnen inzetten om de zelfregulatie van studenten te bevorderen. De waaier is ontwikkeld door en voor mbo-docenten. In de training 'Zelfregulatie van studenten bevorderen met behulp van blended learning' kunnen docenten leren omgaan met de waaier.

De waaier hanteert een onderscheid in zes fasen, te weten:

- Voorkennis activeren
- Informatie selecteren
- Presenteren
- Leren
- Valideren
- Reflecteren

Per fase wordt de volgende informatie gegeven:

- De betekenis van deze fase voor het leerproces,
- De relatie met zelfregulatie,
- Eén of meer mogelijke werkvormen en bijbehorende digitale tools.

Bij elke werkvorm wordt een korte beschrijving gegeven en wordt ingegaan op wat je ermee kunt in het onderwijs ('wat is het en wat kunt je ermee?'). Vervolgens wordt ingegaan op hoe de docent de werkvorm kan inzetten bij de desbetreffende fase van het leerproces ('hoe werkt het?'). Meestal wordt besproken hoe een digitale tool kan worden ingezet ten behoeve van een fase van het leerproces. Er is een link naar uitleg over de werking van de tool, bijvoorbeeld een videotraining of een handleiding. Tot slot wordt er ingegaan op wat er verder nodig is voor het toepassen van de werkvorm, bijvoorbeeld welke ict-voorzieningen er nodig zijn of er wordt een link gegeven naar een te gebruiken website.

Samenvattend overzicht didactische waaier

Fase	Betekenis voor het leerproces	Relatie met zelfregulatie	Werkvormen
Voorkennis activeren	Hoe beter nieuwe kennis aansluit bij voorkennis, hoe beter die kennis in het geheugen wordt opgeslagen.	Reflectie vooraf	<ul style="list-style-type: none"> • Brainstormen met Onenote • Brainstormen met Prowise presenter • Woordwolk maken met Mentimeter • Voorkennis testen met Socrative
Informatie selecteren	Verschillende manieren om informatie te zoeken, te selecteren en kritisch te beoordelen.	Reflectie vooraf en tijdens	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie beoordelen met Webdetective
Leren	Het verwerven van nieuwe of het aanpassen van bestaande kennis, gedrag, vaardigheden en waarden.	Reflecteren tijdens	<ul style="list-style-type: none"> • Leren door vragen te beantwoorden met Drillster • Leerarrangementen maken in Wikiwijs • Leerarrangementen maken in Sway • De lesstof uitleggen met behulp van video's met Screencasto-matic
Presenteren	Het geleerde expliciet maken.	Reflectie achteraf	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie visueel weergeven met Adobe Spark • Informatie grafisch weergeven in Canva • Visuele presentaties maken in Sway • Informatie presenteren middels een video met Screencasto-matic • Informatie presenteren middels een video in Flipgrid
Valideren	De student komt erachter welke kennis, vaardigheden en houding hij/zij inmiddels beheerst en welke nog niet. Dit doet hij/zij door te testen, te observeren, te beoordelen en te waarderen.	Reflecteren tijdens en achteraf	<ul style="list-style-type: none"> • Toetsen via quizvragen met Socrative • Toetsen via enquêtevragen met Forms • Observeren en waarderen via video met Flipgrid
Reflecteren	Het vooruitkijken, monitoren en terugkijken op je handelen met het doel daarvan te leren.	Reflecteren vooraf, tijdens en achteraf	<ul style="list-style-type: none"> • Reflectie vooraf en tijdens in Planner • Reflectie vooraf en tijdens in Padlet • Reflectie achteraf vormgeven met de Reflectietoolbox